

ด่วนที่สุด

ที่ กบ 0037.3/ว ๑1๙๙ ๑

ศาลากลางจังหวัดกระบี่

ถนนอุตรกิจ กบ 81000

14 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการ

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ และนายกเทศมนตรีเมืองกระบี่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดกระบี่ ที่ กบ 0037.3/ว 0234 ลงวันที่ 20 มกราคม 2553

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย จำนวน 1 ชุด

ตามที่จังหวัดได้แจ้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ ในการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยในปี 2553 ได้ดำเนินการครั้งที่ 1/2553 ระหว่างวันที่ 1 - 31 มกราคม 2553 นั้น

จังหวัดกระบี่ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสถานะโครงการในปัจจุบันและเพิ่มประสิทธิภาพโดยกระจายการค้นหาโรคในกลุ่มสัตว์ปีกต่าง ๆ กรมปศุสัตว์ จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเฝ้าระวังไข้หวัดนก โดยจัดทำเป็นโครงการเฝ้าระวังไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย กำหนดดำเนินโครงการฯ ระหว่างวันที่ 1 - 31 กรกฎาคม 2553 ดังนั้น จึงขอให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้การสนับสนุนโดยถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนก และร่วมดำเนินการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนก ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการเฝ้าระวังการติดเชื้อไข้หวัดนกในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกในพื้นที่ ทราบถึงการดำเนินโครงการฯ ตามกำหนด ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป สำหรับอำเภอให้แจ้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบและพิจารณาดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยเลิศ ภูอินทร์โชติ)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร/โทรสาร 0-7561-1899, 0-7562-2437

โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย

๑. หลักการและเหตุผล

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคระบาดที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากที่ผ่านมามีการระบาดอย่างกว้างในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย โดยก่อความเสียหายให้แก่อุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทั่วไป และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นโรคที่ติดต่อไปยังคนและทำให้มีผู้เสียชีวิต ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคนี้ให้หมดไป โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

การเฝ้าระวังโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหาสัตว์ป่วยอย่างรวดเร็วและแม่นยำมีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้ดำเนินการควบคุมโรคได้ทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากหากการค้นหาโรคมีประสิทธิภาพจะทำให้ลดการแพร่กระจายของโรคไปยังสัตว์ปีกอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่มีคุณภาพอันได้มาจากการเฝ้าระวังโรคยังนำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน เช่น การวิเคราะห์การเกิดโรคในเชิงเวลา การวิเคราะห์การกระจายตัวของโรคในเชิงพื้นที่ การประเมินความเสี่ยงและความรุนแรงของโรคจากดัชนีวัดความรุนแรงในสัตว์ปีกชนิดต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัส เป็นต้น

โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกของประเทศไทยเป็นการดำเนินการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกแบบเชิงรุกอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดไว้อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยการดำเนินงานในครั้งที่ ๒ ของปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ กรมปศุสัตว์ ได้กำหนดให้มี โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยแผนการดำเนินงานดังกล่าว ได้มีการปรับปรุง พัฒนาแผนดำเนินงานเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะโรคในปัจจุบัน และเพิ่มประสิทธิภาพโดยกระจายการสุ่มเก็บตัวอย่างการค้นหาโรคในกลุ่มสัตว์ปีกต่าง ๆ

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อค้นหาโรคที่ยังอาจแฝงตัวอยู่และทำการควบคุมและกำจัดโรคโดยเร็ว
- ๒.๒ เพื่อศึกษาและประเมินภาวะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่
- ๒.๓ เพื่อทราบจำนวนเปิดไล่ทุ่งในพื้นที่

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๓.๑ ควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว
- ๓.๒ ทราบสภาวะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมโรค และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกต่อไป
- ๓.๓ ทราบจำนวนเปิดไล่ทุ่งและนำข้อมูลไปวางแผนการเฝ้าระวังโรคต่อไป

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๔.๑ หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๔.๑.๑ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
  - ๔.๑.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

๔.๑.๓ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ทั้ง ๗ แห่ง

๔.๑.๔ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ ๑-๔

๔.๑.๕ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด

๔.๒ หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

๔.๒.๑ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงและสหกรณ์

๔.๒.๒ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข

๔.๒.๓ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย

๔.๒.๔ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

๖. วิธีดำเนินการ

๖.๑ การสำรวจและเฝ้าระวัง

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่ที่มีการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง

การดำเนินการ

๖.๑.๑ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค และ เครือข่ายหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เข้าสำรวจ สอบถามจำนวนเปิดไล่ทุ่งจากเจ้าของ โดยใช้แบบสำรวจเปิดไล่ทุ่งตามแบบฟอร์มที่กำหนด และส่งข้อมูลไปยังสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

๖.๑.๒ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอตรวจสอบข้อมูลพร้อมจัดเก็บทะเบียนเปิดไล่ทุ่งและจัดทำสมุดประจำตัวเปิดไล่ทุ่งต่อไปพร้อมทั้งส่งข้อมูลให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด รวบรวมเสนอสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยเพื่อเสนอกรมปศุสัตว์ต่อไป

๖.๒ การเฝ้าระวังโรคใช้เทคนิคเชิงรุกด้วยอาการทางคลินิก (Clinical Active Surveillance)

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่/ ทุกชนิดสัตว์

การดำเนินการ

๖.๒.๑ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค/และ เครือข่ายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ดำเนินการเฝ้าระวังโรคโดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปิกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วัน ที่ผ่านมา และเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปิกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคใช้เทคนิค ให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

๖.๒.๒ สัตวแพทย์ที่ประจำสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทำการตรวจสอบสัตว์ปิกที่ป่วยตายและหากมีอาการตามนิยามโรคใช้เทคนิคให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ ดังนี้

๑) เก็บตัวอย่าง...

๑) เก็บตัวอย่างสัตรีปิกหรือซากสัตรีปิก จำนวน ๒-๔ ตัว ใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วมัดปากถุงให้แน่น ส่งที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค/ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เพื่อตรวจวินิจฉัยโรค

๒) เก็บประวัติสัตรีปิก (รวมทั้งพิกัดจุดเกิดโรค) กรอกลงในแบบฟอร์ม รก.๑ ส่งให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๒.๓ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานตามแบบ รก.๑ ลงในระบบอินเทอร์เน็ต

๖.๒.๔ ดำเนินการทำลายสัตรีปิกที่เหลือในฝูงและสัตรีปิกบริเวณใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีโอกาสได้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที

๖.๒.๕ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาคดำเนินการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) หากไม่ใช่โรคใช้หัตถ์คนต้องวินิจฉัยด้วยการปฎิบัติ/ ตามดังกล่าวมีสาเหตุจากอะไร และรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพร้อมลงข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

๖.๒.๖ การรายงานผลการเฝ้าระวังของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้ดำเนินการรายงานสัตรีปิกป่วยตายประจำวันทุกวัน กรณีไม่พบสัตรีปิกป่วยตายให้รายงาน zero report ด้วย

๖.๓ การเฝ้าระวังโรคใช้หัตถ์คนเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการ สัตรีปิกที่เลี้ยงบริเวณบ้าน (Back yard) รวมถึงสัตรีปิกอื่นที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์ม

เป้าหมาย : สัตรีปิกที่เลี้ยงบริเวณบ้านรวมถึงสัตรีปิกอื่นที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์มตามตำบลที่กำหนด

การดำเนินการ

๖.๓.๑ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุ่มคัดเลือกครัวเรือน ๔ ครัวเรือน ในทุกหมู่บ้าน ของตำบลที่ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ที่กำหนดไว้

๖.๓.๒ สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตรีปิก ๔ ตัว (๑ หลอดตัวอย่าง) ต่อครัวเรือนตามที่ถูกคัดเลือก ข้อ ๖.๓.๑ หากมีสัตรีปิกไม่ครบให้เก็บทุกตัว (รวมตัวอย่าง cloacal swab จำนวน ๔ หลอดตัวอย่างต่อหมู่บ้าน)

๖.๓.๓ นำหลอดตัวอย่างที่ระบุหมายเลขตัวอย่างชัดเจนข้างหลอดใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วบรรจุลงในกระติกใส่น้ำแข็งนำส่งสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ภายใน ๔๘ ชั่วโมง ทั้งนี้ให้แบบฟอร์มการส่งตรวจตัวอย่าง โดยกรอกหมายเลขตัวอย่างพร้อมประวัติสัตรีปิกอย่างละเอียดชัดเจนไปด้วย

๖.๓.๔ การกำหนดหมายเลขตัวอย่างในแต่ละฝูง/ครัวเรือน/ฟาร์ม ให้เป็นหมายเลขเดียวกัน

๖.๓.๕ รายงานผลโดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานผลการเก็บตัวอย่างลงในระบบอินเทอร์เน็ต

๖.๔ การเฝ้าระวัง...

๖.๕ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในเป็ดไล่ทุ่ง

เป้าหมาย : เป็ดไล่ทุ่งทุกฝูง

การดำเนินงาน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสำรวจพร้อมเก็บตัวอย่าง cloacal swab เป็ดไล่ทุ่งทุกฝูง ๗๖ ฝูง (๑๒ หลอดตัวอย่างต่อฝูง) และดำเนินการตาม ข้อ ๖.๓.๑-๖.๓.๕

๖.๕ การตรวจวินิจฉัยและรายงานผล

๖.๕.๑ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ดำเนินการตรวจตัวอย่าง cloacal swab โดยแยกเชื้อไวรัส (Avian influenza หรือ Newcastle disease) และตรวจวินิจฉัยตัวอย่างซากเพื่อหาสาเหตุของการป่วยตาย

๖.๕.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติสุปรวบรวมจำนวนตัวอย่างและผลการตรวจของห้องปฏิบัติการต่าง ๆ รายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ birdflu@dld.go.th เพื่อรวบรวมเสนอกรมปศุสัตว์ต่อไป

๖.๖ กรณีผลการตรวจวินิจฉัยเป็นโรคไข้หวัดนก ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้

๗. การติดตามประเมินผล

สำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ออกติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ และรายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๓

๘. บทประมวล

กิจกรรมป้องกัน แก่ไขและเตรียมความพร้อมรับมือปัญหาโรคไข้หวัดนก

โดยสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ได้โอนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับร้อยแล้ว